

**XX. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA
TÜRK MUHASEBE EĞİTİMİNE
EMEK VEREN BÜYÜK
AKADEMİSYEN:
PROF. FİKRET ÖCAL(*)**

Öğr. Gör. Dr. Muhsin Aslan

Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖZ

Ticaret Lisesi sonrasında Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu (İYİTO)'nu bitiren Öcal, öğrenciliği süresince ve mezuniyet sonrasında uygulamadan kopmamış, piyasada çalışmış ancak sadece piyasada uygulama ile yetinmeyip, muhasebe eğitim camiası içerisinde yer almış ve muhasebe alanına akademik boyutta da katkılar sunmuştur. Öcal bir taraftan muhasebe alanında piyasada çalışırken muhasebenin uygulama boyutuna vakıf olmuş, öteki taraftan 1954'ten itibaren mezun olduğu İYİTO'da asistanlık görevine başlayarak akademik hayata atılmıştır. Yüksek Ticaret Okulu'ndan İktisadi ve Ticari İlimler akademisine ve oradan da Marmara üniversitesine dönüşen akademik sürecin tamamında bulunan Öcal, Türk muhasebe tarihinde hem uygulama alanında hem de eğitim alanında akademik boyutta katkıları olan bir akademisyen ve muhasebe profesyonelidir.

---

* Bu çalışma hakem değerlendirme sürecinden geçirilmemiştir.

1. ÇOCUKLUK VE EĞİTİM YILLARI

Fikret Öcal 30 Mayıs 1929 tarihinde Rize'nin Fındıklı ilçesinin Sümer köyünde dünyaya gelmiştir. Babasının adı İsmet, annesini adı Gülsüm'dür. Nüfus kaydında doğum tarihi 1.6.1930'dur. Fikret hoca, *babam*, oğlu askere bir yaş daha alarak gitsin diye böyle kaydettirmiş diyor. Küçük Fikret'in doğumunu, istiklal savaşında silah yapımcısı olarak çalışan, İstiklal madalyası sahibi amcası, adet olduğu üzere av tüfeği ve tabanca ile ateş ederek kutlamış. 1904 Doğumlu olan babası Gedikli başçavuş İsmet Bey, 1930'da askeriyeden ayrılıp, Tekel idaresine (İnhisarlar İdaresi) geçmiş ve böylece aile Erzurum'a taşınmış. Amcası Hamdi Efendi de Erzurum silah fabrikasında ustabaşı olarak çalışıyormuş.

Fikret, ailenin ilk çocuğudur. Öcal ailesinin ikinci çocuğu olan Nermin 1934'de dünyaya gelmiştir. Ailenin sonraki çocuğu Sevim ise 1938'de Erzurum'da doğar. Fikret Öcal'ın en küçük kardeşi Bülent ise, kendisi Ankara Ticaret Lisesi'nde öğrenci iken 1947 yılında dünyaya gelir. Kardeşinin adını da o zaman lise öğrencisi olan Fikret koyar.

Küçük Fikret'in çocukluk yılları babasının görevi nedeniyle kuzey doğu Anadolu'nun çeşitli kentlerinde geçer. İlkokula 1936'da babasının tayin olduğu Ağrı Karaköse'de başlar, 1938'de babası yeniden Erzurum'a tayin olunca ilkokula burada devam eder. Babasının kısa süre sonra tayin olduğu Tercan'da ilkokulun üçüncü sınıfında iken, 10 Kasım 1938'de Atatürk'ün vefatını öğrenen öğretmen, sonra da bütün öğrencilerin ağladıklarını Fikret Hoca anılarında anlatmaktadır. 1939 yılı başında binlerce insanın öldüğü büyük Erzincan depremini Tercan'da yaşadıklarını hatırlıyor. İlkokulu babasının uzun süre görev yaptığı Kars'ta bitirir ve Kars ortaokuluna kayıt yaptırır.

Yazları halkevine devam edip, tiyatro oyunlarında rol aldığı, kışları da kayak yaptığı Kars onun üzerinde derin bir etki bırakır. Ortaokulda coğrafya dersinden kaldığı için 1944 yılında mezun olamaz. Sınava girebilmek için okul dışında bir yıl beklemesi gerekir. Ancak bu talihsizlik hayatını değiştirecek bir gelişmeye neden olur. Babası İsmail Bey Trabzon'un kazası Vakfikebir'e tayin olduğunda, Fikret yalnız denizi görüp ve Karadeniz ile tanışmaz, aynı zamanda babasının çalıştığı İnhisarlar İdaresi yardımlaşma derneğinin memur çocuklarının ticaret lisesinde okumalarını teşvik ettiğini öğrenir. Bu bilgi onun hayatına yön verecektir.

Amcası Hamdi Bey Ankara'dadır. 1945 Yılıının mayıs ayında yolculuk hazırlığını yapar, tam deniz motoruna binecekken saat dokuzda İkinci Dünya Harbinin bittiğini radyodan öğrenirler. Bu sırada sahildeki halk bu haberi büyük sevinçle ve alkışlarla karşılar. Bu çarpıcı olay arka planda olarak, ilk kez ailesinden ayrılır 16 yaşındaki Fikret, yalnız başına motorla Samsun'a gelir, oradan trenle Ankara'ya ulaşır. Haziran Eylül ayında İnhisarlar Baş Müdürlüğüne gider ve Ankara Ticaret Lisesine kayıt olmak istediğini söyler, ona yapması gerekenlerle ilgili yardımcı olurlar. Diplomasını alır ve Ankara Ticaret Lisesine kaydını yaptırır. Mecburi hizmet karşılığında burslu olarak İnhisarlar İdaresinin Ankara'da açtığı öğrenci yurduna yerleşir. Fikret Öcal artık Ankara Ticaret Lisesi öğrencisidir. İnhisarlar İdaresi yurdunda, başka tekel memurlarının da çocukları vardır.

Ticaret Lisesinde muhasebe dersindeki başarısı ile hocasının dikkatini çeker. Muhasebe öğretmeni Nevzat Hanım onu yardımcısı gibi görür. Hocası, yazdığı tiyatro oyununu onun sahneye koymasını

ister. Fikret Öcal için artık muhasebe mesleğinin önü açılmıştır. Bu hoca – öğrenci ilişkisi, hocanın öğrencinin mesleğini belirlemesindeki rolünün bir örneğidir.

Ankara o yıllarda yirmi yılı aşkın süredir Cumhuriyet'in heyecanını yaşamaya devam etmektedir. Fikret Öcal 19 Mayıs'ta orta öğretimin otuz kişilik ekibin başında görev alır. Ekip olarak etkinliklere katılırlar. O yıllarda Ankara Ticaret Lisesi'nde ünlü hocalar ders verirler. Fikret Öcal, daha sonra çok daha yakınlık kuracağı banka ve sigorta muhasebesi dersini veren değerli hocası Jale Sihay'ı saygı ile anıyor.

Fikret Öcal, yazları ailesinin yanına Vakfikebir'e gittiğinde, Beşikdüzü Köy Enstitüsü'nde okuyan tanıdıkları ile görüştüğünü, Köy Enstitülerini tanıdığını ve hayranlığını anlatıyor. Fikret Öcal'ı 1948 yılında lise son sınıfta iken bir sürpriz bekler. Babası Ankara'da İnhisarlar İdaresi Başmüdürlüğünde bir göreve tayin olur. Ama o artık liseyi bitirmiştir. Lise müdürünün yazılı daveti üzerine babası ile birlikte liseye gittiklerinde müdür beyin kutlaması ile 1948 yılında Ankara Ticaret Lisesini birincilikle bitirdiğini öğrenirler. Babası da kendisi de çok mutlu olurlar.

O yaz doğduğu yere, annesinin ve kardeşlerinin yanına, Fındıklı'nın (eski adıyla Viçe) Sümer köyüne gider. Fındık toplar, köyünü ve akrabalarını ziyaret etmiş olur.

Fikret Öcal, 1948 yılının son baharında, İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'na kaydını yaptırır. Salıpazarı'ndaki (Karaköy) Tekel Öğrenci Yurdunda kalır. Artık yükseköğretimdedir. Burslu öğrenciliği devam etmektedir.

İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nda (İYETO), birinci sınıfta muhasebe derslerinde ticaret lisesinden gelenlere, klasik liseden gelenlerden farklı bir program uygulandığından, muhasebe derslerinde sınıf ikiye bölünürdü. Ticaret Lisesinden gelenlere muhasebe dersini Prof. Osman Fikret Arkun vermektedir. Prof. Arkun ile Fikret Öcal'ın yakınlığı öğrenciliğinde doğar ve değerli hocanın 1994'te ölümüne kadar ömür boyu devam eder. Öğrenci Fikret Öcal, muhasebe derslerindeki başarısı sayesinde öğleden sonraları Prof. Arkun'un isteği ile Bahçekapı'da Yeni Valide Han'daki bürosunda muhasebede çalışmaya başlar. Prof. Arkun'un damadı Avukat Daim Demircan ile de tanışır ve daha sonra işletmecilik dalında akademisyen olan Daim Demircan'a ağabey diye hitap eder.

Fikret Öcal'ın hayatında Osman Fikret Arkun'un yönlendirici etkisi büyüktür. Onun sayesinde 1949 Vergi reformunun hazırlıklarına genç yaşta tanık olur. Osman Fikret Hoca bu büyük vergi reformunun hazırlayıcıları arasındadır. Fikret Öcal'ın mesleğin hem uygulamasında hem de akademik yönünde Prof. Arkun'un izinde gittiği ve onun deneyimlerinden yararlandığı anlaşılmaktadır. İsmail Otar gibi muhasebeciler ile tanışır. Arkun hocanın önerisiyle 1960'lı yılların başında, o zamanki adı *Eksper Muhasipler ve İşletme Organizatörleri Cemiyeti* olan kuruluşla Dr. Mustafa Aysan ve diğer yedi arkadaşıyla birlikte çalışıp, adını da (Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği) şeklinde değiştirerek etkin bir şekilde ilgilenmişlerdir.

Fikret Hoca çalışarak Ankara'daki ailesine maddi katkıda bulunur. Onlara para gönderir. Ancak hem büroda bu yoğun çalışmanın sonucu derslerini biraz aksatır ve birinci sınıfta *Mal Teknolojisi* dersinden ikmale kalır. Daha sonra derslere gereken önemi verir ve ikinci sınıftan

itibaren her zamanki gibi parlak öğrenci olur. 1951 Yılında mezun olur, diplomasını alır. Prof. Fazıl Gülçür, Prof. Cevat Yücesoy, Prof. Reşat Kaynar, Prof. Dr. Nihat Sayar, Prof. Dr. Turgut Erem gibi hocalardan ders alır. Bir süre sonra bunlardan çoğu ile birlikte hocalık yapacaktır.

Fikret hoca, mezun olduktan hemen sonra yedek subay olarak askere gitmeye karar verir. Askerliğini İstanbul Ayazağa'da Süvari Okulunda ve kıta görevini de kura ile tesadüf Topkapı'da bir piyade alayının süvari bölüğünde yapar ve 1952 Kasım ayında terhis olur. Askerliğin ardından yedek subaylığı sırasında ilişkisini kesmediği Prof. O. Fikret Arkun'a gider ve Prof. Arkun onun Dümeks Ticaret TAŞ şirketler grubunda işe başlamasını sağlar.

2. ÇALIŞMA HAYATI VE AKADEMİK GÖREVE BAŞLAMA

Dümeks Ticaret T.A.Ş. Şirketler grubu başta zahire ve pamuk olmak üzere tarım ürünleri ihraç eden ve demir madeni işletmeciliğine de henüz başlamış bulunan kuruluşlardır. Genç Fikret Öcal, kısa sürede genç yaşına rağmen muhasebe müdürü olur ve şirketlerin işlerinin de gelişmesi üzerine muhasebe ekibini güçlendirir. İş yerleri Karaköy'de Bankalar caddesindedir. Madencilikte fazla kamyonu ihtiyaç duyulduğundan Dümeks Oto Kamyon Tic. A.Ş. diye Beyoğlu merkezli bir şirket daha gruba eklenmiştir. Hepsinin muhasebe teşkilatı kendisine bağlıdır.

Diğer yandan Fikret Öcal, İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'ndaki gelişmeleri izlemektedir. Okul Maarif Vekâletine bağlı

iken, 1952 yılında Ankara Siyasal Bilgiler Okulu örneğinden hareketle, Prof. Dr. Nihat Sayar ve arkadaşlarının girişimi ile özerkliği sağlanmış ve hocalar akademik unvanları alma hakkını elde etmişlerdir.

Genç Fikret Öcal, Prof. Arkun ile görüşerek Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nun açmış olduğu muhasebe asistanlığı sınavına girmek ister. Önce İngilizceden sınava girer ve başarır. Sonra yazılı sınava girer başarır. Sonra da beş kişilik jüride sözlü sınava girer ve uygulamadaki deneyimleri sayesinde başarılı olur.

Sene 1954. Fikret Öcal 25 yaşında akademik kadroda yer alır. Dümeks yöneticilerine konuyu açar, haftada üç gün öğleden önce okulda olacağını söyleyerek izin alır. Okul müdürü Prof. Dr. Nihat Sayar da bu konuda ona yardımcı olur, böylece Prof. İ. Nail Esin'in asistanı olur.

İ. Nail Esin Hoca, klasik liseden gelen öğrencilerin oluşturduğu birinci sınıfa muhasebe dersleri vermekte ve genç akademisyen Fikret Öcal da ona asistanlık yapmaktadır. Bunun yanında Prof. Dr. Nihat Sayar, öğrencilere teksir notu hazırlayan Not Bürosu'nda çalışan öğrencileri yönetmesini ve ilgilenmesini ister. Böylece Fikret Öcal ayrıca akşam saatlerini vereceği bir uğraşın da başına geçmiş olur.

Fikret Öcal, daha sonra eşi olacak Muhterem Çetinoğlu hanımı bu asistanlığı döneminde tanıma fırsatını bulur. Kendisini doçent yapacak tezin hazırlıklarını sürdürür. Fikret Öcal 1958 yılı sonunda doçentlik sınavına girer ve doçent olur. O zamanın okulun yasal düzenlemelerine göre, doktor unvanını almadan hocalık yapanların doçent olma olanağı vardır. Fikret Öcal henüz 29 yaşındadır.

Fikret Öcal, Prof. Dr. Orhan Oğuz ve Prof. Dr. Nihat Sayar'ın yüksek ticaretlerin akademi haline getirilme çalışmalarını yakından izler ve 1959 yılında okulun, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi adını alması ve eğitimin dört yıla çıkarılma çabalarına şahit olur. Olayların içinde yaşar. Akademi olduktan sonra okul gelişmeye başlar ve İstanbul Ticaret Odası Genel Sekreteri Dr. İsmail Özaslan ve Dr. Kenan Erkural gibi akademisyenler yetişir ve derslere girmeye başlarlar.

Fikret Öcal, kendisine hocalık yapan Prof. Serkiz Nihat'ın maliyet muhasebesi dersini verdiğini, onun emekli olmasından sonra bu dersi bir süre Prof. O. Fikret Arkun'un üstlendiğini ve daha sonra kendisine devrettiğini anlatmaktadır. 1960'lardan itibaren Doç. Fikret Öcal artık maliyet muhasebesi hocası olarak bilinecektir.

27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi onu çok etkiler. Yaşanan olayları çeşitli yönleri ve boyutları ile düşünmek ve değerlendirmenin gerekli olduğuna inanır.

1963'de Yeşilköy'de bir dostları ile ev inşa ederler ve böylece bir mülk sahibi olur. Sultanahmet'teki kiralık evden buraya taşınırlar.

Doç. Öcal'ın, 1960 yılı sonrası akademik çalışmalar ile daha fazla meşgul olmaya başladığı görülmektedir. O yıllarda Anadolu'da iktisadi ve ticari ilimler akademileri birbirlerine destek vererek kurulmaktadır. İstanbul akademisi de Eskişehir akademisinin gelişmesine destek veriyordu. Bu arada Prof. Arkun da Eskişehir Akademisine gitmekte ve ders vermektedir. Prof. Dr. Orhan Oğuz, önce Eskişehir Yüksek Ticaret Okulunu sonra da Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini

kurar ve okulun geliştirilmesi için arkadaşlarından destek alır. İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dr. Mehmet Yazıcı, Dr. Kıvanç Ertop gibi daha birçok akademisyenin göreve başlaması ile güçlenmeye başlamıştır.

Doç. Fikret Öcal Prof. Arkun'un isteği ile on beş günde bir Eskişehir akademisine giderek onun okuttuğu maliyet muhasebesi dersini vermeye başlar. Eskişehir akademisinin hızlı gelişimine şahit olur.

3. FİKRET ÖCAL'IN EVLİLİğİ, ÇOCUKLARI VE AKADEMİK YAŞAMINDAKİ GELİŞMELER

Fikret Öcal, asistanlığının ilk yıllarında, öğrenciler arasında tanıdığı sonra da akademisyen olarak devamlı karşılaştıkları, görüştükları Muhterem Çetinoğlu ile 1965 yılında evlenir. Bu konuda, *artık evlenme zamanım gelmiŐti* diyor. Muhterem hanım Fikret hocanın kız kardeşi Nermin hanımın da arkadaŐıdır. Evlendikten sonra da İsviçre'ye, Muhterem Hanım'ın kardeşinin bulunduğu Winterthur'a giderler. Ardından Fransız bölgesine, Neuchatel'e geçerler ve Fikret Öcal orada Fransızca kurslarına yazılarak Fransızca öğrenmeye başlar. Öcal, akademik uygulamada yer alan, yurt dışında izinli olarak kalma hakkını kullanır. İsviçre'den Paris'e geçerler, orada da Fransızca kurslarına devam eder. Muhterem Hanım da 1960 yılı başından itibaren kariyere girdiği için kendi uğraŐ alanı olan matematik-istatistik konularında tez çalışmaları yapmaktadır. Doktora aşamasını geçtikten sonra doçentlik aşamasına gelmiştir. Fikret Öcal Fransızca öğrenmeye çalışır ve bir Fransız muhasebe kitabını tercüme etme çabası içindeyken,

Muhterem Hanım da *Türkiye Ölüm Oranları Tablosu (Mortalite Tablosu)* konusunda tezini hazırlama telaşı içindedir. Öcal çifti 1965-66 ders yılının ikinci dönemine yetişmek için İstanbul'a dönerler.

Dönüşte Fikret Öcal Dümeks ile ilişkisini keser ve tamamen akademik hayata yönelir. Muhterem Hanım hamiledir. Yeniden Sultanahmet'te bir ev kiralarak orada kalmaya başlarlar. Çiftin ilk çocukları Gül Ayşe 20 Temmuz 1965'de dünyaya gelir.

Fikret Öcal, maliyet muhasebesi yanında yönetim muhasebesinin de gelişme sürecinde olduğunun farkındadır. Akademiye Amerika'dan gelen profesörler arasından Finlandiyalı Prof. Dr. Kullervo Lubi, okulda İngilizce olarak yönetim muhasebesini anlatmaktadır. Fikret Öcal onu izler ve maliyet muhasebesi yanında yönetim muhasebesini de geliştirmeye çalışır ve ders programına alınmasını sağlar. Böylece ders konuları renklenir, fazlalaşır. Fikret Hoca, maliyet muhasebesi yanında hizmet maliyeti hesaplamaları ile meşgul olmaya başlar. Sigortacılık ve banka muhasebesi gibi uzlanım muhasebeleri ile ilgilenir. Diğer yandan Akademiye bağlı diğer okullarda da ders verir. Hizmet maliyeti kitabını yazabilmek için İstanbul Hilton otelinde incelemeler yapar. Eşi Muhterem Hanım doçentlik tezi için 1967/68 ders yılında yurt dışına giderken o da uzlanım muhasebelerini yurt dışında incelemek üzere Muhterem Hanım ile birlikte tekrar Paris'e gider. Fikret Öcal konusunu incelemek için bir haftalığına gittiği Brüksel'den Paris'e 1968 yılının Mayıs ayında dönerken 68 gençlik olayları ile karşılaşır. 1968 Sonbaharında zamanlarının azalması dolayısı ile bir Volkswagen satın alırlar, arabayı kullanan bir arkadaşları ile hep birlikte İstanbul'a

dönerler. Fikret Öcal İngilizcesinin yanında Fransızca da öğrenmiş ve güçlendirmiş olur. Hatta Fransızcası İngilizcesinden daha iyi duruma gelir.

1969 ve 1970 yılları Öcal çifti için çok hareketli geçer. Önce İsviçre'ye bir kez daha giderler. 1969 Yılı sonlarında Doç. Fikret Öcal profesörlüğe yükseltilir. Fikret hoca, Prof. Dr. Salih Şanver'in kendisi hakkında olumlu konuşmasını şükranla andığını söylüyor. Hemen peşinden Muhterem Öcal da doçentlik sınavını verir ve doçent unvanını alır.

1970 yılı ortalarında İstanbul'da özel yüksekokulların sayısının artması ile bu okulların üniversiteler ve akademiler (İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ve Güzel Sanatlar Akademisi) kendi konuları itibariyle aralarında paylaşılması gereği doğar. Bu bölüşme sonucu İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinin, kendi branşında eğitim yapan Galatasaray, Aksaray, Beyazıt ve Şişli yüksekokullarını ve bir de Aksaray'daki Gazetecilik Yüksekokulunu kendi bünyesine aldığını belirlemektedir. Bunlara ek olarak, İstanbul Üniversitesinin Nişantaşı'ndaki Dişçilik ve Eczacılık Özel Yüksek Okullarını kabul etmemesi üzerine, bu okulları da İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin kabul ettiğini açıklamakta ve akademi delegelerinin, *biz* işletmeci olduğumuz için bu okulları da yönetiriz dediklerini belirtmektedir. O sırada Fikret Öcal akademi başkan yardımcısıdır. Bu büyük operasyon ile yedi okulu bünyesine alan akademinin, üniversite olma yolunda bir hamle yaptığına inanılmaktadır. Akademi'nin hocaları bu okullara müdür olarak atanırlar. Bu arada Beyazıt Muhasebe Meslek Yüksek Okulu müdürlüğüne Prof. Fikret Öcal atanır. Böylece bu okulu

yönetmeye başlar. Şişli'deki Okulu Prof. Dr. Kıvanç Ertop, Galatasaray Özel Yüksek Okulu'nun müdürlüğünü Prof. Reşat Kaynar, Aksaray'daki okulu ise Prof. Sadrettin Tosbi yönetmeye başlar.

Eğitim binası olarak yeni inşa edilmiş, amfileri olan bu altı katlı okulun müdürlüğünü Prof. Fikret Öcal uzun süre üstlenmiştir. Öğretim kadrosunu, akademinin kadrosundan takviyeler ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ve Hukuk Fakültesi'ne yakın olmasından yararlanarak oradaki hocaları davet ederek kurmaya çalıştığı görülmektedir. Okulun yönetim kadrosu da oluştuktan sonra, Fikret Öcal'ın yönettiği okul, öğrenci alma aşamasına gelir. 300 gündüz 300 de gece bölümüne olmak üzere okula 600 öğrenci kaydolar. Kısa süre sonra okul bir fakülte görünümüne kavuşur ve 1974 yılında kendi asistan kadrolarını oluşturmaya başlar. Muhasebe, Hukuk, Ticaret Hukuku, İktisat, İşletme, Matematik dallarında asistanlar alınır. Bu öğretim kadrolarına Dr. Gültekin Rodoplu ve Dr. Vural Akarçay da katılır. Böylece kendi öğretim kadrolarını oluşturma yolunda gelişme sağlarlar. 1975/76 Döneminde Fikret Öcal büyük bir atılım yapar asistanlık sınavı açar ve çoğu bugünün öğretim kadrolarını oluşturan genç elemanları alır. Bunlar arasında Fatma Urfalıoğlu, Dilek Yılmazcan, Selahattin Güriş gibi çalışma arkadaşları katılmış olur. Bir yıl sonra da ikinci bir asistanlık sınavı yapar ve Nuran Cömert, Nejat Bozkurt, Rüstem Hacırüstemoğlu, Şehamettin Bülbül, Ali Güzel, Şadi Can Saruhan, Sadi Işıklılar, U. Yalçın Gören yer alır. 1980'de de Mahmut Duran, Niyazi Berk, Osman Gürbüz alır. Bunların çoğu okulun mezunlarıdır. Bunların yanında Doç. Dr. Oktay Güvemli, Doç. Dr. Ömer Faruk Batırel, Doç. Dr. İlhan Uludağ, Doç. Dr. Orhan Şener ile öğretim kadrosunun güçlendirildiği görülmektedir. Okulun adı Maliye, Muhasebe Yüksek Okulu olur. 1979

Yılı sonlarında Akademilere fakülte kurma yetkisi verilince okulun adı Ticari Bilimler Fakültesi'ne dönüşür. Prof. Fikret Öcal ise fakültenin dekanı olur.

1980 yılına kadar devam edecek ve 12 Eylül 1980 askeri müdahalesine kadar sürecek olan öğrenci hareketleri zaman zaman okuldaki eğitimi önemli derecede aksatacak boyutlara varmıştır.

Bu arada Prof. Fikret Öcal'ın ailesinde de değişiklikler olur. Kardeşi Bülent evlenir ve önce Barış daha sonraları Cenk adlı iki oğlu olur. Fikret Öcal'ın kız kardeşleri Nermin Hanım ve Sevim Hanım, Ankara Kız Meslek Enstitüsünden mezun olurlar. Sevim Hanım 1959'da Devlet Senfoni Orkestrasında müzisyen olan Cahit Koparal ile evlenmiş ve iki çocuğu olmuştur.

Öte yandan, Öcal ailesinin ikinci kızlarınının 28 Ocak 1971 tarihinde dünyaya geldiğini görüyoruz. Adını Lale Han koyarlar. Ancak bu doğumla yaşanan mutluluk bir yıl sonra (1972) Fikret Hoca'nın babasının vefatı ile gölgelenir. Muhterem Hanım'ın annesi de aynı yıl vefat edince ailede hüzün artar.

Fikret Öcal'ın çocuklarından Gül Ayşe, ortaokul çağında Avusturya'da Almanca öğrenir, ortaokul ve liseyi İstanbul Erkek Lisesinde tamamlar. Boğaziçi Üniversitesi Tarih bölümünü bitir ve aynı bölümden yüksek lisans derecesini alır. Önce bir Alman araştırma enstitüsünde, daha sonra kalkınma yardımı alanında çalışır. Eşi Uwe Schiwiek ile 2005'te evlenir ve Lara İsabelle adında bir kızları olur. Almanya'da yaşamaktadırlar. Lale Han ise ortaokulu İstanbul Kız Lisesi, liseyi ise Kültür Koleji'nde tamamlar. Marmara Üniversitesi

Güzel Sanatlar, Sinema Televizyon bölümünden mezun olur. Halen Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesinde babası gibi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Çok uzun süre (1939-1978) akademiği yöneten büyük hoca Prof. Dr. Nihat Sayar 1978’de emekli olur ve yerine Akademi başkanı olarak Prof. Dr. Orhan Oğuz seçilir. Orhan hoca da siyasette bulunmuş, bakanlık yapmış güçlü bir kişiliğe sahiptir. Sevilir, sayılır. Fikret Hoca anılarında maliye tarihi dersinin, hocasına açılmasını şöyle anlatıyor: *Prof. Dr. Nihat Sayar, emekli olunca ona Maliye Muhasebe Yüksek Okulunda maliye tarihi adı ile bir ders koydum, o da memnun oldu. Maliye tarihi konusunda yazdığı kitabı okutuyordu. Ama bu az sürdü ve hoca kalp krizinden vefat etti.* Öcal Hoca, Prof. Dr. Nihat Sayar’ın, uzun süre Yüksek Ticaret’in başında bulunan büyük bir eğitimci ve yönetici olduğunu söylemektedir.

Fikret Öcal, 1978’de Sultanahmet’teki akademi binasının yanması ve onarımını yaşamış, Bakırköy Bahçelievler kampüsüne taşınmanın öyküsünü en iyi bilen akademisyenlerdendir.

1979 Yılında Prof. Dr. Mehmet Yazıcı başkanlığında Trabzon İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi kurulunca, Dr. Ahmet Hayri Durmuş ile Prof. Fikret Öcal, akademiler arası yardımlaşmayı yine gündeme getirirler ve Trabzon’da ders vermeye başlarlar. Trabzon akademisinin yönetim kurulunu oluştururlar. Fikret hoca, aynı yıl yapılmaya başlayan Muhasebe Eğitimi Sempozyumunu da yaşamış ve bu oluşuma destek vermiştir. Öcal Hoca ilk sempozyum için; *yüz elli kişi kadar vardık, ben İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini temsil ediyordum, sempozyum başkanı da Prof. Dr. Mustafa Aysan idi, sempozyum, muhasebe kongrelerinden daha doyurucu olmuştur* diyor.

4. MARMARA ÜNİVERSİTESİ DÖNEMİ VE EMEKLİLİK

1982 Yılı büyük üniversite reformunda İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Marmara Üniversitesi olunca, üniversitenin rektörü olan Prof. Dr. Orhan Oğuz, bu kurumun deneyimli idarecilerinden Prof. Fikret Öcal'ın rektör yardımcısı olmasını rica eder. O da bu sırada taşınılan Koca Mustafa Paşa'daki binada üniversite yönetiminde görev alır. Fikret Hoca'nın rektör yardımcılığı 1983-1987 yılları arasında devam eder ve üniversitenin kuruluş yılları olarak kabul edilen bu dönemde üniversiteye büyük emeği geçer. Bu nedenle Prof. Öcal, kendisini her zaman üniversitenin kurucularından biri gibi gördüğünü söyler.

1982 Yılında Marmara Üniversitesi'nin kurulması ile akademik yaşam değişmeye ve üniversite olmanın getirdiği yenilikler ile gelişmeye başlar. Ancak Öcal ailesini zorlu gelişmeler beklemektedir. Bir süredir meme kanseri tedavisi gören Muhterem Hanım 1982 yılı Ekim ayında vefat eder. O günlerde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Bahçelievler'deki kampüse taşınma telaşı içindedir. Okulun bahçesinde Muhterem Hanım için tören yapılır.

Bir süre sonra, Prof. Dr. Ömer Faruk Batirel İİBF'nin dekanı olunca, kader yine Prof. Öcal'ın, Ticari Bilimler Fakültesi adını YÖK'ün kuruluşundan sonra kaybeden ve yeniden yüksekokul durumuna gelen Beyazıt'taki okulun yönetimine gelmesine neden olur. Dekan Prof. Batirel, Beyazıt'taki okul işlevini yitirinceye kadar dekan yardımcısı olarak bu okulla meşgul olmasını rica eder. Prof. Öcal yine hem

derslerine girmeye devam eder hem de eskiden uzun süre yöneticiliğini yaptığı okulun yöneticiliğine dekan yardımcısı olarak devam eder. Öğrencisi olmuş Dekana, yardımcı olmaktan hiç de gocunmaz.

Prof. Fikret Öcal'ın 1985 yılında hayatında iki önemli olay olur. Annesi Gülsüm Hanım vefat eder ve Aycil Hanım ile tanışarak onunla ikinci evliliğini yapar.

Aycil Hanımın Fikret hocanın hayatına girmesi 1985 yılında şöyle bir gelişme ile başlar: Öğrencilik yıllarında İstanbul İnhisarlar İdaresinin yurdunda beraber kaldığı dışçı okuluna giden Fıtri Öktem'in eşi Aycil Hanım ile daha önce tanışıklığı vardır. 1985'de onunla bir sergide karşılaşırlar. Aycil Hanım Fıtri Beyden ayrılmış, iki oğlu ile birlikte oturmakta ve dışçılık yapmaktadır. Fikret Hoca, bir süre sonra Aycil Hanım ile evlenir. Aycil Hanım hocanın desteği ile Marmara üniversitesinin sağlık kadrosuna geçer ve Göztepe kampüsünde görev yapmaya başlar. Aycil Hanım ile Fikret Hoca pek geçinememeler ve Fikret Hoca Aycil Hanım'dan boşanmak üzere ayrı yaşamaya başlar. Aycil Hanım ne yazık ki 1995 yılında vefat eder.

Prof. Fikret Öcal, 1987 yılında Marmara Üniversitesi'nin rektör seçimlerinden sonra, Bahçeli evlerdeki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde derslere girer ve muhasebe ve finans ana bilim dalı başkanlığını sürdürür. İdari görev almaz ve bir süre sonra yeniden şirketlerde mali danışmanlığa döner. 1990 yılında Anadolu Hayat Sigorta'da danışmanlığa başlar. Yıllar önce olduğu gibi yine Prof. Arkun aracılık yapmıştır. Daha sonra yeminli mali müşavirlik mesleği başlayınca eski öğrencisi Talha Apak ile bir limited şirket kurarlar (1994) ve çalışmaya başlarlar. 2001 yılında Anadolu Hayat Sigorta

Őirketindeki görevinden ayrılır. Bu arada 2004 yılında, Fikret Hoca kalp ameliyatı olur. Faaliyete bir süre ara verdikten sonra yeniden devam ederler.

Fikret cal, 1997 yılında emekli oluncaya kadar Bahçelievler'deki İİBF'de derslerini verir ve yeminli mali müşavirlik yapar. Emekli olduktan sonra daha çok yeminli mali müşavirlik ile meşgul olur ve 2001 yılından itibaren İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası'nın müdavimi olarak onlara yardım eder.

Prof. Fikret cal'ın daha önceleri yazdığı çeşitli muhasebe kitaplarından sonra, eski asistanlarından Dr. Sadi IŞıklar ile önce İŞletmelerde *Planlama* ve sonra *Uygulamalı İleri Muhasebe* kitaplarını yazmıŐlardır.

Prof. Fikret cal, Yüksek Ticaret Okulunun hem Ğrencisi hem de Ğretim yesi olmuştur. Geçen yüzyılın ikinci yarısında muhasebe mesleğinde görev alan muhasebecilerin büyük bölümünün hocası olan Prof. Fikret cal'a Türk muhasebe eğitiminin teŐekkür borcu vardır. Prof. Öcal, son yetmiŐ yılın büyük Türk muhasebe düŐünürlerinden birisidir.

Prof. Fikret Öcal'ın Kitapları

S. No	Eser Adı	Yayınevi	Yıl	B.Yeri
1	Otel İşletmesi ve Muhasebesi	Fatih Matbaası	1967	İstanbul
2	Maliyet Muhasebesi Temel Bilgiler	Fatih Matbaası	1969	İstanbul
3	Genel Muhasebe II	Fatih Matbaası	1971	İstanbul
4	Maliyet Muhasebesi	Beyazıt İktisadi ve Ticari İlimler Yüksek Okulu Yayın ve Yardım Derneği	1976	İstanbul
5	İnşaat Muhasebesi (Selman Erden ve Sadi Işıklar ile birlikte)	Türkmen Kitabevi	2003	İstanbul
6	Mali Müşavir ve Muhasebeciler İçin Uygulamalı İleri Muhasebe (Sadi Işıklar ile birlikte)	Hilâl Yayıncılık ve Seminer A.Ş.	2013	İstanbul
7	İşletmelerde Planlama (Sadi Işıklar ile birlikte)	Hilâl Yayıncılık ve Seminer A.Ş.	2015	İstanbul

Kaynak: MUFTAV Kütüphanesi ve Milli Kütüphane

Prof. Fikret Öcal'ın Yayınlanmış Makaleleri

No	Makale Adı	Yayın Adı	Yıl	Cilt	Sayı	s.s.
1	Fransa'da Uygulanan Genel Hesap Planında Analitik İşletme Muhasebesi	Muhasebe Dergisi	1967	9	30	9-42
2	Analitik İşletme Muhasebesi	Muhasebe ve Maliye Mecmuası	1968	23	267	8-41
3	İstanbul İ.İ.T.İ.A.'nde Muhasebe Eğitimi ve Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Sorunları	I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (Marmaris, 20-21.04.1979)	1979			93-117
4	Fon Akım Hazırlık Tabloları	Vergi Dünyası	1995	13	164	16-34
5	Hayat Sigortacılığında Vergisel Sorunlar: Riyazi İhtiyatlar Gider Sayılmalı mı?	Vergi Dünyası	1998	17	203	86-97
6	Muhasebe Dergisi ve Muhasebe Kongreleri Üzerine Birkaç Söz	Muhasebe Dergisi	1965	6	21	3
7	Küçük Oteller İçin Basitleştirilmiş Muhasebe Sistemi (Çeviri)	Muhasebe Mecmuası	1967	8	28	35-51

Kaynak: *Milli Kütüphane Makaleler Bibliyografyası ve H.S. Keseroğlu ve İ. Mengüler (2008) Türkiye Muhasebecilik Bibliyografyası – Makaleler: 1886 – 2008.*

KAYNAKLAR

- Apak Yeminli Mali Műřavirlik Ltd.řti. (yok). Prof. Fikret Öcal Yeminli Mali Műřavir. 02 21, 2018 tarihinde Apak Yeminli Mali Műřavirlik: http://www.apakymm.com/fikret_ocal.htm adresinden alındı.
- İstanbul Yüksek Ticaret ve Marmara Üniversitesi İİBF Mezunları Derneği. (2017, 02 23). Prof.Fikret Öcal'la Söyleşimiz. 02 21, 2018 tarihinde İstanbul Yüksek Ticaret ve Marmara Üniversitesi İİBF Mezunları Derneği: <http://www.yuksekticaretli.org/sn-prof-fikret-ocalla-soylesimiz-23-02-2017.html> adresinden alındı.
- Keserođlu, H.S. (2008). Türkiye Muhasebecilik Bibliyografyası – Makaleler: 1886 – 2008. İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Műřavirler Odası İstanbul.
- Milli Kütüphane Makaleler Bibliyografyası (2018). https://makaleler.mkutup.gov.tr/SonucListe.aspx?Ara=&Auth=fikret_ocal&Dergi=&Sbjt=&PbBgYr=&PbNdYr=&Dtl=1&SrcTp=1&issn= adresinden 06.02.2018 tarihinde alınmıştır.
- Milli Kütüphane Katalog Tarama (2018). https://kasif.mkutup.gov.tr/OpacArama.aspx?Pgn=1&Ara=fikret_ocal&Auth=undefined&AId=undefined&PbId=undefined&Dergi=undefined&PbBgYr=undefined&PbNdYr=undefined&Lngg=undefined&Sbjt=undefined&Dtl=undefined&DtSrc=0&SrcTp=undefined&SrcDrc=undefined&MakAut=undefined&AuthDer=undefined&MatN=undefined&YilFlt=undefined&fld=-1&MatTur=undefined&YEvi=undefined&GstS=undefined&Cond=undefined&Cond3=undefined&NvBar=0 adresinden 08.02.2018 tarihinde alınmıştır.
- Öcal, F. (2018). Fikret Öcal'ın Anılarını Kişisel Anlatımları.